СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 52. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, Friday, March 15, 1946. No. 52. NEW YORK and JERSEY CITY, пятниця, 15-го березня 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

КОШТОВНІ СТРАЙКИ ПОКІНЧИЛИСЯ ВЗАЄМНИМИ УСТУПКАМИ

Найбільше в світі підприємство, тобто Дженерал Моторс Корпорейшен, і найсильніша робітнича юнія, тобто Юнайтед Отомобил Воркерс оф Америка дійшли до цілковитого порозуміння в середу 13 березня для наладнання платні і відносин праці після 113 днів страйку, який із свого осередку в Дітройті обняв 18 стейтів. Юнія твердить, що вона виграла страйк, бо робітники дістали 18½ ц. підвишки на годину і вирівнання неправильностей у виплатах в різних фабриках підприємства. Пересічна платня робітника в автомобілевім промислі піднесеться тепер з $1.12 на $1.30½ на годину. Одначе тому, що тиждень праці буде тривати лише 40 годин, тижнева платня буде менша ніж у воєннім часі, коли то можна було працювати понад час і діставати півтори платні за додаткові години. Підприємство знову каже, що воно зискало від юнії умову, що робітники не вийдуть на страйк упродовж двох літ. У наладнанню страйку брав участь посередник президента Трумана.

Страйк в Дженерал Моторс вважається за найбільш коштовний із усіх дотеперішніх страйків. Обчисляють, що 175,000 робітників втратили в платнях за 113 днів $128,000,000, а підприємство $145,000,000. Одначе цей страйк стримав майже цілий плян повоєнної реконверзії і з нього вийшли шкоди в інших підприємствах.

Водночас із покінченням цього страйку проголошено теж наладнання страйку в підприємстві Дженерал Електрик Компані. Тут робітники дістали підвишку 18½ ц. після 57 днях страйку. — У кравецькім промислі в Ню Йорку прийшло до наладнання платень без страйку, бо 60,000 кравецьких робітників дістали тижневу підвишку по 4 доляри.

БРИКЕР КРИТИКУЄ СОВЄТСЬКУ СИСТЕМУ.

Джан В. Брикер бувший губернатор стейту Огайо і кандидат на віцепрезидента Злучених Держав з рамени Републиканської партії в 1944 р. виголосив промову на форум, з нагоди Великого Посту в пресвитерській церкві в Ню Йорку. Він порівнав права громадян під диктатурою із правами в демократіях і прийшов до висновку, що демократіях людина має таку свободу і права, які голосить християнство, а в тоталітарних державах таких як Совєти, людина є невільником і оруддям в руках держави.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКЛИКАВ НАЗНАЧЕННЯ ПОЛІЯ.

Едвин В. Полі перестав бути кандидатом президента Трумана на становище підсекретаря фльоти, бо самий Полі прохав президента відкилкати назначення. У сенаті велася довга розправа над характером Полія, підтримувана закидами бувщого секретаря нутрішних справ Ікеса. Полі заявив, що він не буде наставати на затвердження його на новім становищі, коли йому вдалося вповні очистити себе із закидів перед сенатською комісією.

ВАШИНҐТОН ОСІДКОМ МІЖНАРОДНОГО БАНКУ.

Предсідник Ради Директорів Світового Банку й Фонду Фред М. Винсон виявив після засідання делеґатів у Саванна, в стейті Джорджія, що місто Вашинґтон вибране на осідок цього банку. Крім цього він виявив, що Росії дали час до кінця 1946 року заявитися, чи вона приступає до цього банку й фонду.

ПЕРШЕНСТВО У ПРОХАРЧУВАННЮ ДЛЯ АЛІЯНТІВ.

Зогляду на недостачу харчів у світі, аліянтські народи повинні мати першенство у прохарчуванню — таку думку висловив британський міністер харчування Бен Смит на конференції з ґазетярами у Вашинґтоні. Він пояснив, що має на думці німців та японців, які повинні бути поставлені на другому місци. Італію зараховує він до союзників в війні.

ПРОВІРЮЮТЬ НЕПРАВДУ ПРО АТОМОВУ ТАЙНУ.

Усіх робітників, що вчасі війни працювали при так званім „Проєкті Менгетен", тобто при виробі атомової бомби, піддано тепер допитам при помочи винаходу для відкривання неправди. Кожного питаються, чи він не виявив кому тайни. Допити переводять урядовці з департаменту війни.

ЧЛЕН НАЙВИЩОГО СУДУ ЗА ОДИН СВІТОВИЙ УРЯД.

Член Найвищого Суду Злучених Держав Вилйєм О. Доґлес прибув на наради над контролею атомової сили, до Винтер Парку на Флориді. Він заявився за те, щоб до Чартеру Обєднаних Держав додати поправку в тім напрямі, щоб цю орґанізацію перемініти на світовий уряд. При цій нагоді він сказав, що „самовизначення є байкою".

Совети візьмуть участь в нарадах Ради Забеспеки О. О. Д.

Совєтська амбасада в Вашинґтоні оприлюднила вістку, що Совєти візьмуть участь у нарадах Ради Забезпеки Орґанізації Обєднаних Держав. Наради розпічнуться в Ню Йорку 25. березня. Амбасада каже, що представник Совєтів в О. О. Д., амбасадор Андрій Ґромико, вже виїхав літаком з Москви і є в дорозі до Лондону. Після короткого побуту в Лондоні він вибереться до Ню Йорку. Не є виключена можливість, що й віцекомісар закордонних відносин Андрій Вишинський приїде на засідання. Приявність Росії є конечна на нарадах Ради Забеспеки, бо вона має право вета і без її згоди ніякаухвала не є важною.

БИРНС ДИСКУТУЄ ІРАНСЬКУ СПРАВУ З ПРЕЗИДЕНТОМ.

Секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс відбув довшу конференцію з президентом Труманом в справі подій в Ірані. Тому, що наспіли вісти про те, що совєтські війська вживають американських тенків марки Шермана у поході на Теґеран, дипльомати висловлюють погляд, що Америка може мати підставу до протесту, бо ці танки передано Совєтам на підставі умови з ленд-лізу вчасі війни проти Німеччини.

У палаті репрезентантів конгресмен Джан В. Тейбер з Ню Йорку сказав, що Росія дальше дістає з Америки великі посилки на підставі умови з ленд-лізу. Департамент стейту пояснює, що ці достави відбуваються на підставі умови заключеної ще перед покінченням війни.

МІЖАМЕРИКАНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ЗНОВУ ВІДЛОЖЕНА.

Пляноване засідання Міжамериканської Юнії, яке мало відбутися в Ріо де Жанейро в Бразилії, знову відложено на неозначений час. День нарад мала назначити Бразилія, так між 15. березя і 15. квітня. На цім засіданню мали обговорити пляни для спільної оборони американських держав, а опісля предложити їх до одобрення на Міжамериканській Конференції в Боготі, в державі Коьомбія, у місяцю грудні. Тому, що не буде засідання в Ріо де Жанейро, не можна буде відбути конференції в Боготі.

ЮГОСЛАВІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЦІЛОЇ ІСТРІЇ Й ТРІЄСТУ.

Уряд Тіта з Югославії, через свого міністра заграничної торгівлі Миколу Петровіча в Вашингтоні оприлюднив домагання, щоб Югославії віддати цілий півостров Істрію разом з містом Тріестом і з відшкодуванням у висоті шість біліонів долярів.

Тепер пора для Орґанізації Обєднаних Держав виявити свою силу, кажуть в Англії

Настав час майже при самому народженню Орґанізації Обєднаних Держав, коли вона мусить дати доказ своєї життєздатности. Справа Ірану є далі в Раді Беспеки Обєднаних Держав. Совєтські війська не забираються з Ірану, як зобовязані, а навпаки остають і переводять там якісь невияснені воєнні операції, що можуть бути звернені проти Ірану, Іракa і Туреччини. Є це подібне до того, що було, як Японія зачала займати Манджурію. Те, що тоді Ліга Націй не змогла тому опертись, було для неї присудом смерти. Від цього, як поведе себе тепер Орґанізація Обєднаних Держав, залежатиме її будучність. Таке говорять у Лондоні, а американські кореспонденти передають.

ПАПА ЗА ДОПУШЕННЯ СКИТАЛЬЦІВ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Папа Пій XII. приймав американську делеґацію, якої членом був, між іншим, теж Гуго Карузі, іміґраційний комішенер з департаменту справедливости в Вашингтоні. Промовляючи до них папа згадував за те, як то Америка була віками прибіжищем для людей, що втікали спід тиранських влад з нужди чи залля релігійних переслідувань. Ті люди, як відомо, казав папа, добре відплатились тій землі, що їх приняла, розбудовуючи її соціяльно, культурно й релігійно. Тепер, казав папа, еміґрація до цього краю обмежена, але вона повинна бути отворена з християнського братолюбія для дисплясованих осіб в Европі, яких в нелюдський спосіб намагаються проти їх волі відсилати до країв з такими режімами, де їх невинних і безборонних будуть жорстоко переслідувати.

ҐЕРІНҐ ПРО КОНЦЕНТРАЦІЙНІ ТАБОРИ І НАЦІСТІВСЬКУ ВЛАДУ.

Герман Ґерінґ, перший по Гітлері націст, виголосив перед судом в Норемберґу свою власну оборонну промову, старaючись вратувати себе від шибениці. Говорив, як описують гладко й солодко, як він вибивався у першій світовій війні відвагою. А потім, як на нього поділав Гітлер уже при першій зустрічі, та як націзм мав найкращі наміри піднести Німеччину, визволивши її з оков Версайського договору. Казав, що Гітлер казав йому зреформувати устрій держави на американський спосіб з такою центральною владою, яку має президент Злучених Держав. Зазначив, що концентраційні табори як конечність впроваджено на взір тих, що були практиковані деінде, себто в Совєтах.

ОДИН ОТРУЇВСЯ, ДРУГИЙ ПОМЕР НА УДАР СЕРЦЯ.

Суд в Норемберґу не матиме нагоди вислухати двох осіб, що відгравали велику ролю в своїм часі в націстівській Німеччині. Д-р Карль Гавсгофер, років 76, професор „ґеополітичних наук", що мали такий великий вплив на націстівську політику, отруївся, а його жінка повісилася. Він видав був власного сина Гітлерови на розстріл, щоби, як казав, вратувати інших членів родини при життю. Знов у шпиталі помер маршал Вернер фон Бльомберґ, 67, пруський аристократ, завзятий прихильник Гітлера, що його усунули від впливу в війську тому, що одружився з „простою" дівчиною, своєю секретаркою.

ПОДІЯ, ЯКОЇ В ЯПОНІЇ ЩЕ НІКОЛИ НЕ БУЛО. — Такою подією в японській історії став залізничий страйк. Перед нами залізнича стація в Токйо завалена пасажирами, що ждуть на поїзд. Звичайно такі міські поїзди відходять що десять мінут. Та як застрайкували залізничі робітники, наступили великі опізнення.

ЧОРЧИЛ ВОЄННИЙ ПІДБЕХТУВАЧ, ПОДІБНИЙ ДО ГІТЛЄРА, КАЖЕ СТАЛІН В ІНТЕРВЮ

Найбільшою сензацією на міжнародному полі треба вважати по другій світовій війні відповідь совєтського ґенераліссімуса, Йосифа Сталіна, на промову бувшого британського премієра, Винстона Чорчила, виголошену в Фултон, Мізурі, в справі затіснення американсько-британської дружби. Сталін відповів на це в такий спосіб, що вжив інтервю з кореспондентом московської „Правди". Ту відповідь зараз проголошено дослівно через радіо, російською мовою і анґлійською. А теж передано іншими засобами до друку по всіх часописах Совєтського Союзу. Сталін заявив, що Чорчил провокує війну з Совєтським Союзом і вживає до цього подібних способів, яких вживав Гітлєр. Ось тим, казав Сталін, промова Чорчила в Фултон, являється „небеспечним кроком". Чорчил, казав Сталін, поступив в такий спосіб, який цілковито не відповідає союзному договорови, що його заключено між Британією і Совєтами на час 20 років і який тепер Британія хотілаб продовжити на 50 років, що Сталін вважає підступом, а не щирим намаганням. Чорчил, казав далі Сталін, проголосив на гітлерівський лад „расову теорію", говорячи про „по анґлійськи говорячі народи, що малиб рішати про долю світа", хоч світ цілком певно не погодиться з формою ось такого „нового невільництва". Чорчил, як старий і впертий консерватист (торі), казав Сталін, був і є ворогом Совєтів, а його промова є нічим іншим, а тільки закликом до війни з СССР. Та якщо до такої війни прийде, заповідав Сталін, то Совєти розгромлять своїх напасників в такий спосіб, як їх розгромили тому 26 років. Сталін ще обороняв, чому він опановує краї східньої й центральної Европи. Казав, що це ті краї, які Німеччина вживала для нападу на Совєти. А супроти цього, що Совєти втратили в цій війні 7,000,000 людей, себто більше як Анґлія й Америка разом, то вони управнені тепер до забеспечення себе перед новим нападом.

НАРАЗІ НЕМА ВІДПОВІДИ.

Офіційно: Ніяка відповідь. Таке сказав Чорчил кореспондентам, що хотіли доконче довідатись, що він думає про промову Сталіна. Та зате заповідають, що Чорчил виголосить промову „світового значіння" на вечері, яка буте влаштована в пятницю вечером в Валдорф Асторія в його честь, а на яку вже зголосилось понад 10,000 осіб. Та буде місце найвище для 2,000. Вже зарезервовано місця для 28 амбасадорів і 14 послів. Тільки ще не знати, чи буде заступлена совєтська амбасада.

В ЛОНДОНІ МОВЧАНКА.

В урядових колах запанувало таке напруження, що ніхто з урядовців навіть слова не каже щодо відношення Анґлії до Совєтів. Загострення повстало ще тому, що Чорчил говорив цілковито як приватна особа, а відповідь Сталіна на ту промову не була властиво відповіддю Чорчилеви, але нападом на Британію. А Сталін не є приватною особою, але стоїть на чолі уряду, що надає його промові офіційний характер.

ЯК Є З ІРАНОМ?

Так питали в британськім парляменті міністра заграничних справ Бевина, на що він відповів, що ще досі нема відповіди на це від совєтського уряду. І дав до пізнання, що краще, щоб його більше в тій справі не питали.

20 МИЛЬ ВІД ТЕГЕРАНУ.

Совєтські війська з масою повзів посуваються далі в напрямі турецької границі й є віддалені 20 миль від столиці Ірану. Кореспонденти звідомляють, що тяжко все добре провірити, бо війська маширують ночами.

НАРАДИ „ТРОХ ПОТУГ".

Супроти цього, що сталося у відносинах між Британією і Совєтами, цілком певно не прийде тепер до нарад „Трох Потуг", на яких пляновано вигладити тертя між Совєтами і Злученими Державами і Анґлією.

ПРОТИ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Совєтська преса повела спільну атаку проти американських військ в Єгипті. Питає: що вони там роблять, чому не забираються домів, куди повинні були вернути ще в листопаді 1945 року? Кажеться, що в Єгипті Злучені Держави держать до 4,000 офіцирів і вояків, ніби для стереження свого майна.

ГІТЛЄР І СТАЛІН.

Кажуть в Лондоні: То не Чорчила треба порівнювати з Гітлером, але Сталіна, бо його мілітарні посування в Ірані є подібними до інвазії Австрії Гітлєром. Коби тільки, кажуть британці, не сталося тепер те, що спричинив тоді Гітлер.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАГАРБАТИ І ВІДОКРЕМИТИСЬ

Не тільки в Америці чи Анґлії, але в цілому світі ніхто не визнається на тому, що за ціль теперішньої політичної тактики Кремлю. Що Совєти мають імперіялістичні наміри, то це не є ніякою тайною чи загадкою. Що вони радіб поширити комунізм по цілому світі, це теж відоме. Що диктатори на Кремлю хотілиб стати диктаторами над усіми краями і народами, це очевидне. Що вони піддержують і розбудовують по всіх краях свої комуністичні станиці, які є рівночасно знаряддям для ширення анархії в тих краях, шпіонажі, а вкінці й перевороту, то з тим теж усі погоджуємось. Але проте є таки ще щось неясне у теперішніх міжнародніх потягненнях Совєтів, бо-ж вони виглядають на такі, що можуть довести вкінці й до війни. А неясне воно головно тому, що прецінь Совєти з глузду не зійшли. Вони не мрійники в політиці й не сентименталісти, а раціоналісти, вирахувані, практичні. І як такі знають добре, що вони війну з Америкою і Британією цілком певно програлиб, так, як не булиб видержали націстівського нападу, якщоб не були виратували їх демократичні потуги: Злучені Держави, Анґлія, Канада, чи взагалі Британський Камонвелт. Це, очевидно, треба розуміти так, що воно не зменшає в нічому того геройства, що його виявили народи Совєтів, а особливо український нарід, обороняючи свої землі перед націстівським наїздником. Ми тільки говоримо про ту дійсність, що Совєти не мали спромоги самі Гітлера відбити, а не то знищити. Навпаки, він був би їх розбив, якби не Америка та Анґлія. Як-жеж у таких обставинах моглиб вони думати про війну зі Злученими Державами і Анґлією?

На нашу думку Кремль не думає тепер воювати з Анґлією і Америкою. Але він теж знає, що й Анґлія та Америка не хочуть воювати. Те останнє Совєти використовують в такий спосіб, що забирають і без війни, що тільки можна забрати. А щоб це могло їм лекше вдатись, то ведуть „війну нервів". Щось подібне до того, чим свого часу славився Гітлер. Те саме робить тепер Сталін. Пробує усіх і вся залякувати, щоби таким чином дістати різні уступки. Заганяє уряди таких демократичних потуг як Злучених Держав і Британії опинитись в положенню йому далі потурати, або рішатись на війну. А Сталін певен, що демократії до війни не підуть. Тому так раз-у-раз гороїжиться.

І ще є одно, теж дуже важне, на що треба звертати увагу. Ось ті міжнародні зїзди, конференції, як і Орґанізація Обєднаних Держав і тим подібне, є цілком ненаруку володарам на Кремлю. Вони були добрі так довго, як довго ішло так, як от в Ялті, де Сталін діставав усе, чого тільки забагнув. Коли-ж тепер зачало ставати інакше, Сталін прямує усіми силами довести до такої ситуації, яка далаб йому нагоду ще більше відгородити своє царство від світа й з того всього вицофатись, як — з ворожого, капіталістичного табору, що ніби чигає на Сталіна душу, чи там шукає з ним зачіпки і причини до війни. Так воно виглядає. І Бог один відає, чим воно скінчиться.

Чи понесуть комуністичного вовка?

У департаменті війни проголошено новий розпорядок, на підставі якого мають бути виключені від праці на „довірочних становищах" такі урядовці й службовики, яких зачисляють до „згубного і невдоволеного" персоналу. До таких людей зараховують у першу чергу комуністів і вони не сміють займати відповідальних становищ.

У розпорядку названо такі становища „сенситів", себто дуже делікатної натури, дуже довірочні. До них зараховують, наприклад, заняття при радарі, тайнім письмі, атомовій енерґії, чи при летунстві. А загальне пояснення таке, що при таких заняттях не сміють бути „приміщені особи, в яких виявляється брак льояльности до Злучених Держав".

Від кількох місяців, то в однім, то в другім американськім щоденнику, появлялися вісти про затії різних совєтських аґентів для добуття атомової тайни, очевидно з наміром, щоб передати її совєтській владі. Вкінци конґресова комісія для досліджування неамериканських затій на підставі слідства чулася обовязана оприлюднити осторогу, що в такій згубній роботі помагають чужинним аґентам американські комуністи. Ця осторога приходить саме в час, коли Злучені Держави висилають одну ноту по другій до Совєтів із жаданням вияснення їхнього становища в справі Манджурії та Ірану чи Близького Сходу, включаючи й справу Болгарії. І в такім часі, коли бувший британський премієр Чорчил вітверто таврує аґресивність совєтської Росії як загрозу для свободи і цілої християнської цивілізації. Ще й тоді, коли президент Труман взиває американський християнський світ до підтримання його програми і до втримання релігійних засад. Отже, як новий розпорядок появляється в такім часі, то сам собою насувається висновок, що в Злучених Державах відбувається якась „моральна реконверзія" впарі з економічною повоєнною реконверзією.

Розпорядок департаменту війни вказує, що там розуміють добре, хто є розкладовим елєментом у збройних силах Америки. І тому вказано на комуністів, як на головний згубний елемент, який творить небеспеку для Америки.

У коментарах, поданих водночас із оприлюдненням нового розпорядку, згадується, що це є „провірка і переміна політики воєнного департаменту". Бо в грудні 1944 року армія дістала дозвіл приймати на „недоторкані становища" бувших комуністів. На наслідок такого дозволу не треба було довго ждати. Колишні й дійсні комуністи, їх попутчики і симпатики, змісця почули себе большевицькими комісарями і давай виказувати свою силу. Опанували в першу чергу публікації, включаючи й таку аґенцію як „ОВІ", тобто Бюро Воєнних Інформацій, а потім „Заморську Пресову Службу" й через якийсь час відчувалося враження, що ці аґенції стоять під директивою Москви. А вже комуністичні ґазети в Злучених Державах, користаючи з воєнного часу, завели справжні оргії доносів, перекручувань фактів, недоповідань, і найпростішої рафінованої неправди. Вистарчить пригадати, що напр. большевицькі ґазети в українській мові називали кожного українця націстом та гітлерівцем за те, що він домагався волі для українського народу; а кожного з українців, хто став після війни в обороні американського уряду така преса називала реакціонером чи фашистом.

Такий стан прилюдної неморальности міг був довести не одного до розпуки і треба було незвичайної терпеливости, щоб діждатися приборкання таких оргій. Саме тепер приходить час. Тому, що комунобольшевики не узнають ніяких моральних засад і рахуються лише з фізичною силою, розпорядок департаменту війни стане в пригоді. Цей розпорядок наложить намордник на большевицьку розхрістаність і вони мусять рахуватися з настроєм загалу.

Як бачимо, надходить час на деякі важні переміни. Заразом зазначимо, що якби таке сталося в іншій державі, а не в такій демократичній як наша Америка, то приґнічені і опоганені большевиками люди розпочалиб негайно нагінку на тих поганців, через яких вони нераз стільки натерпілись. Та на щастя американська свобода навчила громадян теж і безконечної толеранції і розуміння засад права: не карати нікого, коли нема судового присуду. Отже загал американських громадян почується вдоволений цим, що большевицькі агітатори будуть поставлені на своїх місцях і не будуть грати подвійної ролі. Вони не будуть могли займати довірочні становища в американській збройній силі, а водночас вислугуватися свому вождови в Москві і сповняти його згубні накази.

Тверда рука департаменту стейту мусить теж довести до чистки і в самім цім департаменті на „недоторканих" становищах, щоби льояльний американський громадянин почувався цілком певним, що американські урядовці служать виключно американським ідеалам.

А ми, можемо хіба радіти з вістки, що вже пороблено приготування на пришрубування сили комуністичного вовка, який задовго гуляв безкарно. Бо тепер може незабаром уже понесуть і самого вовка.

ДУХ СПРОТИВУ

В школі я викладала українську та польську літературу. На одній лекції польської літератури була бесіда про тайні товариства філяретів та фільоматів і тогож самого дня на лекції української літератури була бесіда про Кирило-Методійське Братство. Пару днів опісля запримітила я якийсь дивний настрій в клясі. На продишках учні гуртками про щось дуже таємно та поважно розмовляють.

„Скажіть, що сталося? Маєте якісь прикрості? Може яке нещастя?" — питаюсь учнів, але ніякої відповіді.

„Скажіть, бо робите мені прикрість цим браком довіря до мене". Тоді один з учнів подає мені зшиток і жадає від мене слова, що не скажу нічого директорові. На зшитку розмальований жовто-блакитний прапор і напис: „Жовто-блакитний прапор" — тайне товариство учнів 7 кл. Н-ської школи. У зшитку статут цього товариства. Успокоюю учнів, кажу їм, що чейже ж я ніякого лиха на своїх учнів не накличу. Я обіцяла їм, що перегляну статут справлю і допоможу їм в дальшій праці.

Статут цього ґрізного „тайного товариства" був собі зовсім невинний статут учнівської орґанізації з цим, що учні мали все робити для України і з любови до народу. Вчитися для України, шкільну кімнату замітати з любови до народу і т. п. члени мають носити на одежі жовто-блакитні ленточки, на обгортках книжок та зшитків мають бути розмальовані жовто-блакитні прапори.

Другого дня кличу до себе „заряд" товариства і заявляю, що статут дуже „річево обдуманий", що такав орґанізація дуже кориса для учнів і для народу але вона не мусить бути тайною. На таку орґанізацію шкільні власти погодяться і члени можуть працювати зовсім явно. Другого дня запримітила я, що запал моїх учнів остиг, а третього дня орґанізація перестала існувати. Раз вона явна не варто орґанізувати.

∴

Одного дня я захворіла і в клясу на мою лекцію прийшла інша вчителька. Вона не знала чим займити учнів, казала їм співати, що хочуть. Учні вичерпали весь шкільний вокальний репертуар, а година тягнеться в нескінченість. Давай співати пісні домашнього репертуару, а далі пісні підпілля. Вчителька розлютилась, вибігла з кляси, ну, і як звичайно в таких випадках буває, цілий апарат шкільних зверхників пішов в рух. Директор, інспектор, візитатор зявилися на рух чародійної палочки і давай випитувати, хто співав, хто навчив цієї пісні? Переводжено з учнями слідство, списувано протоколи і скінчилося на цьому, що пісню заборонено співати під загрозою виключення зі школи. Але шкільні зверхники забули, що кожне потягнення, кожний крок учителя чи шкільних властей, це рівночасно виховний середник, додатній або відємний. Показалось, що в часі слідства вміло цю пісню девятьох учнів. Опісля завважила я, що учні щось таємно переписують під лавками. Гуртуються по місцях менш доступних для вчителів що тут, то там гомонить тихенько якась мельодія. До тижня вже ціла школа гуділа мельодію забороненої пісні, а в хвилях неприявності вчителя, мельодією і словами, які всі учні вивчили на память, та додали ще кілька нових стрічок, які ілюстрували випадок в школі.

Був час, коли в школі заборонили учням ходити до церкви. Цей заказ викликав саме противний відрух молоді. Учні самочинно орґанізували походи до церкви на Богослуження, орґанізовано приступати до сповіді, орґанізовано брали участь в процесіях і т. п. Навпаки, все, що було дозволене і обовязкове не цікавило дітвори, не давало їм цього розкішного дрожання нервів, яке віщував їм їхній „дух спротиву".

Є виховники (батьки, вчителі), які використовують цього „духа спротиву", щоби влекшити собі поступовання з дітьми. Напр. Дитина не хоче їсти, вередує. Мама ставить на стіл їду й каже: „не їси цього, це не для тебе", а сама [illegible] щоби дитина зробила саме противно, переступила її заказ. Мама тішиться, що дитина зіла тарілку каші. А чи знаєш мамо, як важко скалічила ти таким поступованням душу своєї дитини? Дитина не послухала тебе, знехтувала твій заказ. Дитина вкрала те, що не було для неї. А ти, мамо тішишся, що дитина зіла тарілку каші? Твоє поступовання неконсеквентне, бо в іншому випадку, якщо ти направду схочеш, щоби дитина послухала твойого заказу, а вона не послухає тебе, що тоді? Раз за цей самий вчинок каратимеш, іншим разом тішишся і сама даєш нагоду до зла. Чи твоя дитина знатиме вагу твойого слова і твойого заказу, супроти такого неодностайного твойого поступовання. Ти вщіплюєш сама в душу власної дитини „духа спротиву", який так фатально відбивається на житті нашого народу. Вправді деколи цей „дух спротиву" потрібний, але він не може бути засадою, ані законом, бо тоді він вилізе „як шило з мішка" і у власній державі і саме тоді, коли його найменше треба буде. Коби цей „дух спротиву" виступав тільки тоді, коли його треба в борбі зі злом, в борбі з насиллям в борбі за краще завтра народу, але він виступає там, де саме його не треба. Він творить опозицію тоді, коли треба згоди, він творить киринників та руїнників тоді, коли треба єдності, він творить відступників тоді, коли треба видержати на стійці, він розкладає наш власний національний орґанізм.

„Дух спротиву" і „що голова то розум", обоє собі рідні. Дух спротиву видає на світ зарозумілі голови, що не узнають ніякого авторитету, бо „я зробив би це краще".

Мені видиться, що цей „дух спротиву" в нашій нації панував і панує всеціло і ми стогнемо в неволі тому, що цей „дух спротиву" заявляється над нашими головами саме тоді, коли нам треба єдності та видержливості. Хто зна, може це ти мамо, вигодувала своєю тарілкою каші приклонників цього духа? Дитина це личинка, з якої згодом має бути людина. Її тіло відмінної будови від тіла зрілої дитини, її внутрішні орґани ще не розвинені як слід та не пристосовані до життя. А щож доперва душа дитини? Вона щойно твориться, а твориться так, як ведуть її виховники. Правда, є вроджені склонності у дитини, але вони теж в зародку і можна вплинути на їхній розвій, або занепад. Кожне потягнення виховника залишає карб на душі дитини. Цей карб зарисовується щораз глибше та виразніше, а сума цих карбів, це вдача та характер нової людини. — („Вісті", Бельґія)..

Іванна Петрів.

ЩО ЗА ДИВО?

Нюйорський „Нови Сьвят" з 25. лютого б. р. проголосив „Апель Поляків до Орґанізації Обєднаних Держав", підписаний заграничними заступниками пять польських політичних партій у Польщі. Підписані „якречники краю" відмовляють варшавському урядови права заступати Польщу, а теж відмовляють того самого права і польській делеґації до Асамблеї Обєднаних Держав, висланій тим урядом. Далі кажеться, що польський нарід ніколи не спічне у своїх змаганнях, поки Польща не стане незалежною. Та цікаве тут те, що це є, оскільки нам відомо, чи не перша політична декларація польських політиків у справі Польщі, в якій нема вже згадки за те, що Польща не зречеться ніколи права до своїх „історичних" східних земель, зокрема до західно-українських, білоруських та литовських земель. Чи дійсно польські політики помудріли? Сумніваємось.

ФЕДОР КРУШИНСЬКИЙ

Я БАЧИВ НІМЕЧЧИНУ!

(Байки та дійсність про гітлерівщину)

8)

Можливо, що „нова" Німеччина це те самісіньке старе вино, тільки в нових міхах, а ми, тобто такі як я, не коштувавши ніколи вина, тільки бачивши міхи, судили про вино по тих міхах. А можливо таксамо, що та Німеччина, яку я бачив, чи й міліони таких як я, не була й не є правдивою Німеччиною, а тільки карикатурою Німеччини: Німеччиною „во власті злого духа", як сказав би духовний, тобто, нависною, навіженою, Німеччиною хоробливого, чи хвилевого настрою. Та й можливо, хоч це вже межує з компромітацією самої народньої ідеї, що колишня була „панською" Німеччиною, а ця вже чисто „народньою"; тому така велика різниця між старою й гітлерівською Німеччиною. Словом, це ще кілька дуже поважних аргументів, що істориків, соціольоґів та певно й психольоґів жде дуже велика й відповідальна праця, вони мусітимуть неабияку історичну загадку розгадати. А ми тимчасом будемо оповідати далі.

Власне на такому ґрунті про Німеччину й про німців, що це найкращий, найчесніший та й найрозумніший щонайменше в Европі нарід, найбільш симпатичний та трудящий, як тісто на добрих дріжджах виростала, не знаю вже, як це й назвати — байка, погляд, думка, чи переконання про „бідний німецький нарід", який має забагато дітей, а замало землі, має гарні вироби й добрий крам, а нема де й нікому продати. Цей погляд, чи думку чув я до війни, чув і підчас війни, чув з уст марксистів, і з уст націоналістів, чув у Німеччині, чув і поза нею.

Для поширення цієї думки чи байки найбільш попрацював Гітлер і його партія — треба й їхні заслуги належно оцінити. Сам Гітлер може в цю байку не дуже й вірив, особливо як вирубав собі „орлине гніздо" в скелях гір під Берхтесґаденом, де навіть птичого молока йому не бракувало, але він її вмовив у німців, прищепив цілому народові та й поширив поза Німеччиною: що німці бідні, що вони живуть дуже тісно, що в них землі дуже мало, а та що є неродюча, що інші народи мають землі забагато, як і всякого іншого добра, а німці нічогісінько не мають.

Ця байка, що правда, давно вже була складена, ще років за пятьдесять до Гітлера, має таксамо й свою прецікаву історію, якої тут не будемо переказувати, але Гітлер так майстерно вмів її оповідати, що перед цією війною, в Европі та й поза нею, було багато політиків і звичайних людей, які глибоко вірили в те, що „німці душаться" та „сильно бідують". А в звязку з цим навіть у Франції було чимало розумних діячів державних, якіб з приємністю заплющили очі, як би Гітлер пошукав собі тієї території десь на сході, хоч би й за рахунок величезної большевицької держави, де й справді чесний та працьовий нарід трудився як Сизиф, а жив як жебрак.

Що в цій байці було багато правди, як і в кожній байці — не підлягає ніякому сумнівови. Звичайно, все залежить від того, хто й як уміє байку застосувати, чи яку науку з неї витягти. Як стосувати ту байку до самої Анґлії, чи Америки, то так є, що в Америці й Анґлії є багато людей, які живуть бідні ще й тісніше за німців, а в Німеччині є багато людей, які багатші за анґлійців, чи американців. Як щож цю байку прикласти до Франції, чи Бельґії, то байка тратить свою правдивість подекуди й на сто відсотків, бо німці не живуть тісніше й бідніше, як у тих країнах, хоч у Франції державного простору може й більше. А коли ж цю байку застосувати до України, то байка обертається в нісенітницю, бо в Німеччині люди живуть по містах і селах утроє просторніше, а їдять і одягаються впятеро краще, як на нещасливій Україні, під москоєвською окупацією. Чому це так — це є зовсім інше питання, в яке тут не місце входити.

Ось чому ця невинна байочка наробила стільки лиха на світі, а в першу чергу тим, які не вміли, чи не хотіли навчитися її стосувати — німцям. Над кожною байкою мудрий задумається, а дурень засміється — це всі знають: отак воно трапилось і з цією байкою. Бо мудрий подумає, де й як її застосувати, а дурень — когоб обдурити. Так сталося з Гітлером і його партією та й з усіма німцями.

2.

В Німеччині я працював три роки, а за ці три роки дуже багато їздив, балакав, бачив і чув. Почав я свою працю в Ляйпціґу, в серці Саксонії, в тій східній частині Німеччини, яка пашить ненавистю й заздрістю до сходу, що там „великі порожні простори", а на тих просторах живе нарід-бидло, бо ледачий та дикий. Після Ляйпціґа я перебував службово, де довше, а де коротше — в Штрасбурґу, Норемберґу, Галє та, нарешті, в Ольденбурґу, в самому північно - західньому куткові Німеччини, під голяндським кордоном, де по селах не вміють балакати по німецьки, а говорять стародавнім діялектом, говіркою, зближеною до голяндської мови та яка зветься „плятдойтч". В цьому останньому місті пробув я цілий рік, наче для завершення й ствердження всього того, що в німецькому народі є найбільш нетолерантного, брехливого, підступного й жорстокого.

(Дальше буде).

НЕДОЛЯ ЛЕМКІВ

Советофільська „Карпатська Русь" з 29. січня 1946, містить лист Стефана Пованди, писаний 3. грудня 1945. Сказано там:

„Так з нищила нас війна, забрали нам німаки худобу і зерно і бандурки, і ми мусіли тяжко робити, що розказав німак. Забрав нам 9 штук худоби, а то не так скоро виховати. Зерна не оставляли ані на життя. І так всьо пропало.

„А тепер перейшла одна біда, прийшла друга. Прийшли руси, взяли дорешта. Взяли останню корову, забрали віз, забрали коня, а нам такого оставили, що тиждень жив тай здох. То тепер маємо лише одну корову і одного конiська і то не знати, до котрого часу, бо в нас тепер штука жити і штука дещо втримати, бо поляки від руснаків крадуть і руснаків забивають. Наші села виганяють до Росії.

„Тут на заході вже руснаків нема зовсім. Всі села вигнали, тільки обі Волі, Поляни, Суровиця, Даров, Мошанець, Висјлок остали. У нас було вже військо, щоб нас виганяти, та ми повтікали до ліса. В лісі перебули ми зо два тижні, а тепер ми вдома до часу, поки нас не виженуть до Росії. Але там теж потіхи ніякої нема, бо звідтам люди тікають. Там теж голод і не можна нічого доробитися".

У цім самім числі поданий лист Андрія Дичко з села Крампна, пов. Ясло з 15 жовтня 1945 р., в якому між иншими сказно:

„В ясельськім повіті осталося лише 10% населення по наших селах. В Котани зістало 15 фамілій, у Святківці 7 в Святкові 1, в Свіржові 1, в Росстайнах 9, в Вишовадці ніхто, в Грабі 25, в Ожинні 15, в Жидівськім 4, в Тихані ніхто, в Незнайомі 1, в Чорнім 5, з Волівци 17, в Довгім 2, в Радоцині і в Липні по 1, в Перегримці 3, в Березові 15, в Полянах 25, Вільхівци 9, Мшані 3, Гирові 18, Ропянці 3, Галбові ніхто, Дошниці 1.

„З горлицького повіту виїхало 60% народу, із новосяндецького 65%, сяніцького 20%, а з ліського 5%. Господарства тих, що виїхали, позанимали поляки місцеві або зо сходу. Знову по наших околицях села необсаджені, бо сюди в гори ніхто не хоче йти. В таких селах, як Свіржова, Незнайова, Довге, Святкова, Гальбов, Вишевадка, Жидівське — всі хати пусті, хоч і в добрім стані. Коли переходиш через тоті села, дістаєш дивних вражінь...

„Коли із згаданих сіл люди виїзджали, то впадали в шал радости... стріляли до своїх власних вікон і камінням кидали до хат... Тепер поодинокі особи вернулися із областей: Харківської, Полтавської, Одеської, Дніпропетровської, то оповіли нам як найдокладніше про тамошнє життя".

Лист від переселенців у Советськім Союзі.

У виданню „Карпатської Руси" з 8. лютого поміщений лист лемківських переселенців з Кировоградської області. Написала Марія Филяк 10-го грудня 1945. Читаємо там: „Дорога Родино: Витаю вас боскими словами... Письмо від Вас я дістала і зараз Вам відписала, а тепер пишу другий лист, бо хочу, щоб Ви хоч дещо довідалися, як ми жили й жиємо. Жалуємо своїх стін, бо ми дома хоч загрілися. Тепер ні що їсти, ні де ведро води внести. Ніщо не твоє. Зима тяжка, мороз, озеро недалеко, вода є, але студена, бо це не літо. Млинця не маємо, в мішку нема нічого...

„Хто має хлопців і коні і вози, то ще їм лекше. А ми ні хлопців, ні коня, ні возів не маємо і ніхто за сироти не постоїть. Обіцяли золоті гори, а тепер ніхто й не довідається, як живеш. Порадьте нас обі з дочкою, що маємо робити, бо наші люди вже пішки найшлися на Санкові і ми думалиб, як будуть кіпнини, піти на яфини і гриби... Не думайте, що я можу Вам про своє поводженян нараз написати. І напишіть, чи з того листу Ви що порозумієте, бо я вже добре очі виплачу. Наплакаламся за німця, і ще й тепер, то голова моя вже дуже тяжка... Тут, де ми, земля добра, жити можна, але наше життя таке як і тих, що є по Сигвах, як хто до Кривої йде..."

Про лінію Курзона.

В цім самім числі поміщений лист Варвари Ярчак Корецької з Середниці, пов. Лісько, з датою 27. листопаду 1945, де сказано між іншими:

„Тільки що дістали ми письмо від сестри, досить інтересне тому, що походить із самої лінії Курзона. Колишне наше містечко Устрики Долішні, де була пошта, окружний суд, і всі ґрунтові книги, пішло до Советського Союзу. Наше село, Середниця, попало під Польщу: пошта Ропенька, пов. Лісько. Село Людина, третє село на схід, яке раньше належало до ліського повіту, пішло теж до Советського Союзу.

„Нова границя попала в таке село, де нема ніякої більшої ріки ні дороги, крім цього, що біг ріки на середині села розділяється один потік на схід, другий на захід. Так ліський повіт був поділений на двоє".

"Ми терпимо голод... друкованого слова!"

Справа допомоги українцям-скитальцям, що розкинені сьогодні по різних країнах Европи, Азії та Африки — це наше теперішнє найпекучіше гуманітарне завдання. За посередництвом українських допомогових комітетів у Канаді й Злучених Держав, а також у Південній Америці, наше місцеве українське громадянство, яке не далось збаламутити і зневтралізувати ворогам українського народу, старається помогти тим нашим братам і сестрам скитальцям, чим може. Складає грошеві датки, домагається і просить своїх урядових чинників, щоб причинилися до поправлення життьових і правних умовин перебування тих людей на чужині, на яку вигнали їх воєнні обставини і терор перше німецьких, а тепер советських наїздників на Україні. Старається, щоби ті люди, жертви терористичних, тоталітарних режімів, чулись беспечно під опікою західної демократії, яку ми, наші сини й брати зо зброєю в руці, в рядах канадійського та американського війська, так завзято обороняли впродовж довгих, тяжких і критичних шістьох років. І ми віримо, що та демократія докаже, що її варто було обороняти. Віримо, що не видасть на поталу ворогів свободолюбія наших братів і сестер по крові та національному походженню, яких лиха доля викинула з рідного краю на чужину.

Одначе мабуть наше українське громадянство в Канаді і ЗДА не зовсім ясно зясовує собі, що українським скитальцям, розсипаним серед чужонаціонального моря, **треба не лише матеріяльної, але й моральної помочі,** щоб вони могли втриматися на поверхні та щоб не втонули в тому морю. Недавно тому писав один священик в українських скитальчих таборах в Італії до Союзу Українських Ветеранів у Винипеґу:

„...Багато між нами напівголих і босих, головно ті найменші. Без праці-заняття, на ласкавому хлібі Англії та Америки, сидимо в тяжких умовинах таборового життя. Та це нас не пригноблює. Чола держимо високо. **Ми терпимо голод... друкованого слова. Цей голод гірший від фізичного.** Поможіть нам у цьому! Присилайте старі річники часописів! Поляки дістають від своїх братів із Нового світу все, а ми досі нічого. Як заздро дивляться наші люди на них, бо ми мешкаємо разом... Случайно подав нам В. К. кілька книжок. Люди їх прямо їдять... Вона (українська дитина в таборах), хоч мала, але перестає бути дитиною. Якже її рятувати в таких обставинах і робити вартісним членом народу. Це мене мучить. Навіть молитвенника не маю, щой їй дати. Чуємось опущені, забуті Богом, і людьми... Думка про Вас наповняє наші серця надією. Допоможіть нам пережити цей критичний час... Ми не маємо нічого. Ані літургічних ризів, ані книжок, ані нотів (колядки, Служби Божі, світські концерти)... Не гнівайтесь за турботи. Та до когож звернемось із нашим С-О-С? До Вас, наших дорогих і рідних..."

Із цих слів прохання священика-скитальця від українців-скитальців ясно бачимо, якою в найбільшій мірі повинна бути наша моральна підтримка їх. Поміч книжками, ґазетами, всякою літературою українською. Вони спраґнені й голодні українського друкованого слова і просять нас помогти їм ту спрагу й жажду заспокоїти. Ту просьбу ми повинні вислухати і помогти їм і під цим оглядом. У часі війни ми висилали українські ґазети й книжки для наших канадійських і американських вояків за море, бо й вони на чужині відчували спрагу й голод українського друкованого слова. Жертвуймо тепер поміч українським скитальцям передплачуванням для них українських національних часописів, жертвуймо для них українські книжки, ноти, і всяке корисне українське друковане слово!

Закликаємо наше українське громадянство в Канаді присилати до нашого Комітету книжки та всяку українську літературу, а ми пересилатимемо до українських скитальців у таборах. Висилайте передплати на часописи для них до Комітету, або прямо до редакцій. Виконаймо ще й це гуманне й народнє завдання супроти своїх рідних! Колись, як вони були в кращих умовинах, у своїй батьківщині, вони довго заспокоювали наш голод друкованого українського слова тут за морем. Вони багато помагали нам під цим оглядом. Віддячмось їм тепер...

(Через Канцелярію КУК).

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Тов. Несення помочі Українським Справам, з Гемтремк, Міш., $10 як постійну місячну вкладку; Андрій Блащук, пересилаючи з Дітройт, Міш., збірку в сумі $135, пише:

Хто пильно перечитує українську наіцональну пресу, той неміг не завважати, що грошеві датки на цілі Українського Конґресового Комітету, пливуть дуже поволі — поволі, наче черепашним ходом.

Правда, що саме тепер увага українського патріотичного громадянства є спрямована в сторону українських скитальців, яких ми мусимо вратувати.

Проте ні на хвилину не вільно нам забувати, що в парі з жертвами, які шлемо на поміч скитальцям, повинні ми обовязково й безперервно складати грошеві датки теж і на цілі Українського Конґресового Комітету, а зокрема на пресовий фонд журналу „Юкрейніен Квортерлі", який на своїх сторінках так завзято боронить українських скитальців, та висвітлює дійсне положення українського народу.

Маючи це на увазі, зарядили ми в крузі приятелів і знайомих збірку на пресовий фонд згаданого журналу, яка то збірка принесла $135 і ці гроші висилаю в залученню двома чеками.

А на згадану збірку зложилися: Ів. Столяр зложив $25; Андрій Блащук $20; по $10 зложили: А. Градовський та І. Семеґен; по $5: Ів. Каменецький, Т. Винничук, П. Тимочко, Ів. Вишатицький, П. Федик, Іг. Ґабода й Ів. Форись; по $3: М. Андрусевич, і Ст. Дулька; по $2: Ів. Слупецький, д-р А. Т. Кібзей, Й. Масляк, Ст. Левкут, Ів. В. Іванчук, В. Дідик, Д. Т. Лазар, П. Кізел, Ст. Костюк і К. Михальчук; по $1: М. Семеґен, І. Дячун, Д. Дубрівний, А. Любінська, Р. Вазик, П. Злочівський, О. Якимець, А. Попович і Ст. Булаковський.

Хочемо вірити, що вслід за нами поспішать теж і інші громадяни зі своїми жертвами на згадану ціль.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЕН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це аміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання ґазети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЕДВАРД МАРТИН,
Ґубернатор Пенсилванії

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ТОРОНТО, КАНАДА.

Лемківський партикуляризм і загальна українська справа.

Треба вірити, що українські орґанізації працюють відповідно до своїх сил, щоб помогти своїм рідним, головно тим, що їх друга світова війна викинула поза межі України. Нашим утікачам потрібна поміч, бо вони самі ради собі не дадуть. Тепер навіть і багатії зійшли на безпомічних, втративши все, що мали. Нема між ними міліонерів, які малиб наскладані гроші в кожнім краю.

З такими думками зійшлися 3. січня 1946 року члени 30 відділу Організації Оборони Лемківщини Західної України в Торонто, Онтеріо, Канада. Ми переговорили всі недостачі лемківського життя в Америці і прийшли до висновку, що лемкам треба давати допомогу двояким шляхом: перший, це нагла економічна допомога, тобто грошевими жертвами; другий, це моральна допомога, тобто поширювання між лемками свідомости, що вони також українського роду, як і інші американці-канадійці українського роду.

Чому це таке важне, оце освідомлювання лемків, про їх походження? — Це тому, що давній наш ворог, москаль з царських часів, защіпив у лемків переконання, що лемки такі слабі, що їх лише велика Росія може визволити з польського ярма. З того часу пішло між лемками москвофільство, яке довело до цього, що лемки - кацапи навіть своєї мови не вважали за свою рідну, а казали, що її треба триматися до того часу, поки не прийде Росія і не визволить лемків, а тоді вони вже заговорять правдивою „русскою" (тобто московською) мовою. І от москвофільські агітатори змісця вчили лемків погорди до своєї рідної мови.

Але як прийшла на Лемківщину тота вимріяна Росія, то вона не боронила лемків, але просто віддала їх країну на поталу Польщі, а місцевих лемків забрала в російсько-большевицьку неволю. Отже тоті замотилечені московські прислужники тепер самі бачуть, до чого то вони довели стоєю агітацією. Бо колиб кацапські проводирі не були запоморочили деяких лемків, тоді всі лемки булиб знали, хто їх приятель, а хто ворог і може лемки булиб загартовані і приготовані на нещастя, а деякі булиб хоч утечею рятувалися перед московським большевизмом. А так сталася траґедія, яку мало хто в світі розуміє. Бо коли навіть хто схоче стати в обороні лемків, то їм хтось інший може сказати: „Те, що ви хотіли, те й дістали... Тепер є каяття, а немає вороття".

Отже, як ми все те передумали на наших зборах, так ми рішили: Ніхто не визволить братів лемків, лише одна велика українська ідея разом з цілим українським народом. Тому нам лемкам нема потреби ділитися і пора раз сказати, що ми українського роду і цю ідею треба поширяти між нашими браттями, яких запаморочили москвофіли-кацапи. А, щоби доказати це наше рішення ділом, ми рішили передати наші фонди у висоті $206.96 на акцію допомоги скитальцям і обороні всього українського народу, значить і лемків, і ці гроші передано 27. січня 1946 до нашого загального Українського Комітету Канади (КУК). До того доложили ще члени від. 30. Оборни Лемківщини $35, а іменно:

В. І. Челюк $10; а по $5: І. Холевка, д-р І. Вахна, Т. Мадзей, відтак по $2: А. Капалівський, М. Косар, І. Косар, Н. Тиньо, вкінці по $1: Й. Кучма, М. Джуґан.

Разом $241.96.

Тут треба ще згадати, що від. 30-тий О. О. Л. З. У. зорганізовано 20. грудня 1936 р. в Українськім Народнім Домі в Торонто, однак вчасі війни він був нечинний, а тепер знову обновив свою працю.

В. І. Ч.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

Шукають своїх рідних

ҐРУПА Б.

УВАГА: Пишучи до Укр. Доп. Комітету, проситься з початком листа подати, в якій ґрупі і під яким числом є дана особа.

* * *

1. Ред. Скорупський Володимир і Олена останньо з Морщина — шукає Іванну і Василя Пуцентело та Володимира Бжанського, останньо жили Ст. Альберт, Алта., Канада.

3. Горецька Віра, дочка Івана, священика з села Дятковичі, пов. Коломия, шукає тету Горецьку Анну — Америка або Канада.

4. Стешин Степанія с. Березовиця Велика, — шукає сестер Лесь Ева, Сова Марія, Бруклин, Шкромида Анну та брата Волинця Михайла — в Ню Йорку. Тихже шукає Волинець Зеновія, донька Василя.

5. Волинець Зеновія донька Ксені з Дунців, село Березовиця Велика, шукає вуйків Дунець, Івана та Василя в Ню Йорку.

6. Стешин Нестор, село Березовиця Велика, шукає брата Стешина Дмитра, Бруклин, Н. Й.

7. Син Глоба, Юліян, село Березовиця Велика, шукає батька Дмитра Глоба в Канаді.

8. Федак Іван з Поточиск, пов. Городенка, шукає о. Гулина Дмитра в Америці та Семенюка Миколу в Канаді.

10. Михайло Ценко — шукає стрия Михайла Ценка в Щікаґо.

11. Воробець Петро шукає дятька Григорія Француза в Канаді.

12. Фарміґа Василь зі Львова шукає сестру Стефанію Фарміґа, і Юліяна Баранюка, в Ню Йорку і Нюарку, Теодора Демкова з Тернопільщини, Шульгу Павла з Глинян.

13. Булковський Микола, село Юрківка, пов. Товмач, шукає вуйка Гомонила, Василя та Якова Чабан, — в Торонто, Канада, і кревняка Булковського Дмитра також в Канаді.

15. Поліцький Степан шукає Анастазію Шкутя в Канаді.

16. Барабаш Юрко шукає брата жінки Смеренка Івана — сина Юхима в Америці, біля Сан Франціско на фармі.

17. Газда Андрій з Реґетів, пов. Горлиця, шукає брата Петра Газда та сестру Марію Газда в Йонкерс, Америка, і Іштвана Юрка та Обуха Івана — тамже.

18. Вонцьо Пінюка, село Кальнівці над Черемошем, шукає сестру Загарія Домка, Канада — (мешкає в м. Велянд, Онт.).

19. Абдула Микола зі Львова, шукає братів Костя Абдула і Арсенія Садовського в Монтреалі, Канада. (Абудул мабуть переживає в Ланшін).

20. Воюцького Петра з Праги шукає інж. Печенюка Осипа в Канаді.

21. Склепкович Любомир з Залозець шукає Зеновію Вусович, Ґлазлин, Саск., Канада.

22. Бердей Семен з Ославиці, пов. Сянік, шукає вуйка Івана Динниса в Америці.

23. Семенюк Зеновій, син Миколи з Ілинець, шукає стрийка Семенюка Івана, Канада.

25. Грицак Петро, С. Васильківці, шукає братів Грицаків: Миколу і Івана, в Монтреал, Канада.

26. Солтис Мирослава з Михльовських шукає батька Солтиса Сузан, Кенора, Канада.

27. Солтис Мирослава шукає тітки Марії Вінніцької з Михловських, Вінніпеґ, Канада.

28. Дворницька Домініка, по мужові Семенюк, донька Катерини з Угнова, шукає вітчима Козака, Торонто, Канада.

29. Мазяр Евстахій с. Видранка, шукає дядька Дудельського Павла в Ню Йорку.

30. Олійник Василь, син Петра з Отинії, пов. Товмач, шукає Марцінкова Йосифа, шваґра, останньо був в Кларк Міле, Бокс 291, Ню Йорк, та Омеляна Гасюка, сина Федора.

32. Русинко Льонгин з Львова, шукає приятеля Вихопеля Василя Канада.

33. Д-р Петро Гайдучок з Рогатина, шукає Ольгу з Дзеровичів Клудзінську в Канаді, Володимира Лотоцького, редактора „Народної Волі".

Всіх пошукуваних проситься голоситись подаючи ґрупу і число до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

—о—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 1. пополудні(в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів взиваємо вирівнати свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Квартальні збори Бр. св. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 3. пополудні, в церковній галі на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членниць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Пригадуємо довгуючим членам, щоби прийшли і заплатили свої залеглости. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 16. березня, в годині 8. ввечір, в домі 122 Ліберти Стр. Просимо всіх членів прийти на час. — Ю. Голинський, предс.; В. Роновець, кас.; Й. Ярема, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 16. березня, в 8. год. ввечір, в парохіяльній гали св. Юрія, 33 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома всім своїм членам, що квартальні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 2. пополудні точно, в гали парохіяльній. Приявність всіх членів є конечна, бо є важні справи до вирішення. Не забувайте приєднувати нових членів до Бр. і Союзу та впишуйте свої діти. — П. Пасяк, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

ЙОНКЕРС Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в сали У. Г. Клюбу, 13 Вашинґтон ул., в 2. годині попол. Просимо всіх членів явитися і обговорити справи конвенції. — В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

АВБОРН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 283, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що квартальні збори відбудуться 17. березня, в годині 2:30. попол., в своїй гали. Будемо приймати в члени без оплати вступного. Взиваємо всіх членів і членниць прийти на збори перед висланням делеґата на конвенцію. — За уряд: Т. Олійник, предс.; М. Вільчинський, кас.; Е. Саварин і М. Курій секретарі.

ОЛИФАНТ, ПА. — Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, зараз по відправі. Є важні справи до вирішення, тому просимо членів взяти участь. — Уряд.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting o fthe Taras Shevchenko Society will be held on Sunday, March 17, at 2:30 P. M. at the Ukrainian Hall on Goodman. Each member is asked to attend as there is many important questions to settle and plans for the summer months will be made. It is also important that each member be present as resolution to the 21st convention will be read. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas.; W. B. Hussar, Sec., 291 Hudson Ave., Rochester 5, N. Y.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, повідомляє всіх членниць і членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, точно в годині 4. пополудні, в гали У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей Вест. Просимо всіх прийти на час і справи полагодити та заплатити свої вкладки, бо секретар не буде мати часу ходити по хатах, бо віїде на конвенцію. — Уряд.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всіх членниць, що квартальні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в гали У. Н. Дому, 212-214 Фултон ул. Просимо всіх членниць прийти на означений час, бо буде звіт контр. комісії і інші важні справи до вирішення. Кожна членниця повинна хоч раз до року вписати нову членницю до Сестрицтва і У. Н. Союзу, а одержить відповідну нагороду з головної каси. Також приймаємо діти до молодечого департаменту на різні кляси обезпечення. — Анна Гнатюк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на час. Пригадуємо тим членам, котрі мають дорослі діти, щоби вписали їх до старших. — І. Савчак, предс.; А. Скочилець, кас.; І. Маркович, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 17. березня, в 6. год. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Обовязком кожного члена є прийти, вирівнати вкладки і полагодити товариські справи. — І. Грабар, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 17. березня, в годині 2. пополудні, в гали парохіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: В. Могильський, предс.; Д. Лушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Привіти з нагоди Конвенції У. Н. Союзу, віршовані чи прозою, що їх надсилають до „Свободи" є віддані екзекутиві У. Н. Союзу до дальшого вжитку, себто до евентуального проголошення в часі Конвенції.

В. Г. — Залягає багато матеріялу. Деякі дописи і голоси уже кілька тижнів. Це головно тому, що зприводу наближаючоїся конвенції У. Н. Союзу треба було складати багато іншого матеріялу і його містити.

В. П., Вилксбері. — Ваш допис не підписаний. Крім цього ця справа не є до вирішення. Тому в нашій ґазеті шкода на це місця. Тих, що гинуть за справу, треба вшанувати так, як на це Вас стати.

ПОШУКУЮТЬ

МАЛАНЧУК ПОГОРЕЦЬКА ЕВГЕНІЯ(табор Fuessen Bayern, Germany, шукає **ПИЛИПА, ГАВРИЛА І МЕТОДІЯ МАЛАНЧУКІВ** з Грамошівки, Чортків.

КАРДАШЕНКО МАРКІЯН шукає **Mrs. ХРУНЯК АННА**, Salem, Mass.

ЛІНИНСЬКИЙ ІВАН шукає **МИХАЙЛА ЛІНИНСЬКОГО**, Youngstown, Ohio, і **МИКОЛАЯ МАКАРА**, Youngstown, Pa.

МАРІЯ ШВЕЛЬ-ЛЕВИЦЬКА шукає за **ВАСИЛЕМ ШВЕЛЬ**, син Василя, з Жидачева, перебуває мабуть у Ню Йорку. — По ближчі відомости пишіть на адресу: 52,4

JOHN KLODZINSKI
221 Ernst St., Rochester 5, N. Y.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 13. березня 1946 померла в 55. році життя

АННА ОЛЕКСОВИЧ,

членниця Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союзу в Ню Йорку.

Покійна походила з села Поповичі, повіт Перемишль, Західна Україна. 4

Панахида за покійну буде правлена в пятницю, в годині 8. ввечір, в похороннім заведенню Бунька, 437 E. 5th St., в Ню Йорку. Похорон відбудеться в суботу, 16. березня в 9. годині рано з похоронного заведення до церкви св. Юрія при 7. вул. в Ню Йорку.

Членів вільних від праці просимо прийти в означений час і віддати покійній членниці останню прислугу. — В. Й П.!

Коваль, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ВОЛОДИМИР БОРСУК
пошукує братів і
ОЛЕНУ ПИШ
Вони мають жити у Ню Йорку. По більше інформацій пишіть:
ANTHONY STRUK,
Box 368, Bridgehampton, Long Island, New York.

НЕСТОР КУЗИЧ
пошукує
МАРІЯНА СТУДЕНТА
зі села Корналовичі, повіт Самбір, Галичина. Голоситись: 50,2
STEPHEN KOSTANEK
1497 Lexington Ave., New York 29, N. Y.

СТЕФАНІЯ ГОЛЬ з дому Гуменюк з Таустого, повіт Заліщики, пошукує **ТАЛЬКА ГУМЕНЮКА** з дочкою Анною з Улашковець, пов. Чортків, який перед першою світовою війною перебував в Америці. Голоситися листовно до: **Stephen Kostanek, 1497 Lexington Ave., New York 29, N. Y.**

ТАРЗАН, ч. 1346. Куля скритовбивника.

Хоч і не рівня для велитня Рауля, граф Ренольт боровся як демон.

Трусливий апаша кинув дитину, вхопив за револьвер і...

Застрілив графа Ренольта на смерть.

Джакко слідив за всім непорушно. Для нього було це забиття одного дорослого предмету - людини, другим.